

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

3. ETSI TS 103 120 – Telecommunications and Internet converged Services and Protocols for Advanced Networking (TISPAN); Security; Security capabilities for inter-domain exchange of information and signalling URL: www.etsi.org/deliver/etsi_ts/103100_103199/103120/01.18.01_60/ts_103120v011801p.pdf (дата звернення: 19.03.2025).

Долинська Т. С.
*викладачка кафедри
методологій крос-культурних практик
Харківської державної академії дизайну і мистецтв*

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ

З моменту прийняття Україною Конституції 28 червня 1996 року в цьому основоположному документі в статті 124 закріплено, що народ може брати участь у здійсненні правосуддя через присяжних. Завданням інституту присяжних є забезпечення справедливості при розгляді справ та надання незалежної думки стосовно холодних фактів, а не правових аспектів.

В Законі України «Про судоустрій та статус суддів» інституту присяжних присвячений розділ 3, в якому окреслені питання статусу присяжного, вимоги та гарантії діяльності.

Також в згаданому Законі надано визначення поняттю «присяжний»: «присяжним є особа, яка у випадках, визначених процесуальним законом, та за її згодою вирішує справи у складі суду разом із суддею або залучається до здійснення правосуддя». Що важливо, задля запобіганню здійснення тиску з боку учасників судового процесу на присяжних поширюються гарантії незалежності і недоторканності суддів, встановлені законом, на час виконання ними обов'язків.

Попри закріплення деяких положень в Законі України «Про судоустрій та статус суддів» інститут присяжних має деякі проблеми в своєму правовому регулюванні. Відповідно до статті 31 КПК України, за участю присяжних можуть розглядатись кримінальні провадження, в яких особу обвинувачують у вчиненні злочину, за яке передбачене покарання у вигляді довічного позбавлення волі, якщо така особа подала відповідне

клопотання. Проте, інші категорії кримінальних правопорушень, наприклад корупційні злочини, посадові правопорушення, залишаються поза увагою українських присяжних.

В контексті даної проблеми, вважаю за необхідне розглянути досвід провідних європейських країн, яким притаманна континентальна модель суду присяжних, що характеризується утворенням колегії за участю як професійних суддів, так і звичайних людей, які спільно вирішують питання факту, а не права (винуватість/невинуватість обвинуваченого) та кваліфікації кримінального правопорушення й покарання [3].

За законодавством Іспанії суд присяжних розглядає окремі категорії справ, зокрема злочини, вчинені посадовцями під час виконання службових обов'язків, правопорушення проти довкілля, злочини проти особистості (зокрема вбивство), а також випадки розкрадання державних коштів. Щодо вимог до присяжного, він повинен бути громадянином Іспанії, досягти 18-річного віку, бути зареєстрованим у районі, де скоєно злочин, а також мати повну дієздатність для виконання своїх обов'язків [4].

У Португалії, як і в Україні, суд присяжних розглядає справи залежно від максимально можливого покарання за злочин. Якщо передбачене покарання перевищує вісім років ув'язнення, у прокурора, потерпілого та обвинуваченого виникає право ініціювати розгляд справи присяжними [5]. На мою думку, таке розмежування значно розширює коло справ, що входять в компетенцію розгляду судом присяжних та не перевантажує систему, оскільки менш значущі справи не будуть розглядатись ними. Проте для України варто було б встановити менший поріг покарання, а саме: надати право розглядати справу колегією, до якої входять присяжні у випадку, якщо особу обвинувачують у вчиненні злочину, за яке передбачено покарання від 5 років позбавлення волі.

Французький суд присяжних (*cour d'assises*) спеціалізується на розгляді тяжких злочинів, за які передбачене покарання від 10 років ув'язнення до довічного строку. Однак присяжні не беруть участі в розгляді справ, пов'язаних із тероризмом, військовими злочинами та незаконним обігом наркотиків. Це може бути пов'язано з підвищеною складністю та емоційним забарвленням судового процесу, оскільки при розгляді справ, пов'язаних наприклад з тероризмом в своїй країні, звичайній людині важко залишатись об'єктивною [6].

В таких країнах як Фінляндію, Польща, Данія суд присяжних відсутній, як такий. Проте справи можуть розглядатись за участю народних засідателів.

Відповідно до КПК України, коли справа розглядається колегією, до якої входять присяжні, рішення приймається простою більшістю. На мою думку це позитивна практика, оскільки підтримується думка і «права» і «фактів», на відміну від англо-американської моделі, в якій саме присяжні ухвалюють остаточне рішення щодо вини підсудного, а суддя виконує лише процесуальну роль. Проте існують деякі ризики впливу на присяжних думкою суддів під час голосування. Задля усунення цієї проблеми важливо запровадити таємне голосування під час прийняття рішення колегією.

Українська модель інституту присяжних є наближеною до європейського досвіду використання даного інституту. Проте, на мою думку, гарною практикою було б розширення категорій справ, в яких можуть брати участь присяжні. Також для ефективного функціонування інституту потрібно підвищувати правосвідомість населення, проводити спеціальні тренінги та семінари.

Список використаних джерел:

1. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII : станом на 26 берез. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI : станом на 26 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

3. Сучасні світові моделі суду присяжних / А. А. Солодков // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. – 2014. – Вип. 10–2(2). – С. 133–135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_10-2%282%29__40

4. The Jury in Spain – Spain Lawyer – Legal assistance in Spain. Spain Lawyer – Legal assistance in Spain. URL: https://www.spainlawyer.com/free_legal_guide/the-jury-in-spain/#:~:text=The%20jury%20is%20composed%20of,to%20perform%20this%20public%20duty

5. Legal System and Research in Portugal. GlobaLex | Foreign and International Law Research. URL: <https://www.nyulawglobal.org/globalex/portugal1.html>

6. Explainer: How criminal courts and jury service work in France. The Connexion – News and guides about France in English. URL: <https://www.connexionfrance.com/practical/explainer-how-criminal-courts-and-jury-service-work-in-france/612380>

Зміст

НАУКОВІ ТА ПРАКТИКИ

Бакаянова Н. М.	
ЗАХИСТ ПРОФЕСІЇ АДВОКАТА: СУЧАСНИЙ ВИМІР	3
Беспалько І. Л.	
ДЕЯКІ ПИТАННЯ УЧАСТІ СЛІДЧОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ДОКАЗУВАННІ	9
Бондар І. В., Малярчук Л. С.	
ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ РЕЧОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	14
Бондарєва М. В., Рабовська С. Я.	
ВИЗНАННЯ ПРАВ ЗАБУДОВНИКА В ПОРЯДКУ СПАДКУВАННЯ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ	18
Гансецька В. В.	
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ СУДДІВ: МОЖЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	22
Говоруха В. І.	
ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРФЕЙСУ ЗАПИТІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЩОДО ІНФОРМАЦІЇ ПРО ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ	25
Долинська Т. С.	
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ	29
Дудченко О. Ю.	
РОЛЬ І ПОТЕНЦІАЛ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ	32
Зетко Б. І.	
СПРАВЕДЛИВІСТЬ СУДОВОГО РІШЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ ПРИНЦИПІВ ПРАВОСУДДЯ.....	34
Кісліцина І. О.	
ДОБРОЧЕСНІСТЬ СУДДІВ ЯК ГАРАНТІЯ ДОВІРИ ДО ПРАВОСУДДЯ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ	38
Ковальчук І. С.	
ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПРОКУРАТУРИ У СФЕРІ ОБОРОНИ	43